

J. L.

"Mirowoje Choziajstwo i Mirowaja Politika"

Przegląd Socjologiczny Sociological Review 10, 812-814

1948

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Nr 4. *Plany naukowo-badawczej działalności instytutów A. N. republik związkowych na rok 1948, (cz. I).*

Nr 5. A. I. Nazarow: *Książka w radzieckim społeczeństwie* (w związku z dniem bolszewickiej prasy). W przeciwieństwie do krajów burżuazyjnych, gdzie ilość publikacji wykazuje raczej tendencję do spadku w Związku Radzieckim dzięki polityce partii i rządu rozwój wydawnictw wszelkiego rodzaju jest olbrzymi pod każdym względem.

Plany naukowo-badawczej działalności Akademii Nauk republik związkowych na rok 1948 (cz. II).

Z przygotowywanych prac. *Filozoficzne i socjologiczne poglądy W. G. Bielińskiego.* (Omówienie rozpraw z pracy zbiorowej przygotowywanej przez pracowników Instytutu Filozofii). Sprawozdanie z dyskusji nad książką *Wojenna gospodarka krajów kapitalistycznych i przejście do gospodarki pokojowej.*

Nr 6 poświęcony jest W. G. Bielińskiemu w związku z przypadającą w 1948 r. setną rocznicę jego śmierci.

J. L.

„MIROWOJE CHOZIAJSTWO I MIROWAJA POLITIKA“

R. 1947. Nr 3. E. Warga: *Demokracja nowego typu.* Jak zaznacza autor w przypisie jest to rozdział z przygotowywanej przez niego książki pt. *Zmiany w polityce kapitalizmu w wyniku drugiej wojny światowej.* Pojawienie się nowych demokracji, różnych zarówno od demokracji burżuazyjnych jak i od państwa socjalistycznego uważa Warga za rezultat wojny i pogłębienia się ogólnego kryzysu kapitalizmu. „Dla tych krajów — czytamy — specyficzne są następujące warunki historyczne: 1) Dyskredytacja klas panujących i ich partii politycznych w oczach najszerzych mas ze względu na ich politykę współpracy z hitlerowskim faszyzmem przed wojną i w czasie jej trwania, która to polityka doprowadziła do okupacji tych krajów przez wojska niemieckie... 2) przodująca rola partii komunistycznych w ruchu oporu... 3) moralne, dyplomatyczne i ekonomiczne poparcie, które kraje te znalazły w Związku Radzieckim. Jest rzeczą wątpliwą, czy bez tego poparcia, mogły by się one oprzeć naciskowi ze strony reakcji wewnętrznej i zewnętrznej“. W nowych demokracjach przeprowadzono od razu 2 wielkie reformy: rolną i upaństwowienie przedsiębiorstw przemysłowych i finansowych. Państwo posiada decydujący wpływ na gospodarkę a polityka prowadzona jest w interesie mas pracujących. Znaczenie i zakres tych reform jest różny w różnych krajach. Klasy wydziedziczone prowadzą ostrą walkę z porządkiem, wprowadzanym przez aparat państwowy. Rządy krajów demokracji nowego typu wprowadzają gospodarkę planową, której pełne urzeczywistnienie nie jest możliwe na skutek istnienia drobnej prywatnej własności na wsi. Praktyczne potrzeby pchają włościan do przechodzenia na system wspólnej uprawy ziemi. Autor przedstawia następnie przegląd kierunków istniejących partii politycznych w poszczególnych krajach demokracji nowego typu a także charakteryzuje sytuację polityczną, w jakiej

się znajdują. Polityka np. narodowościowa rządów poszczególnych krajów jest różna ze względu na odmienne warunki historyczne. Także i formy władzy są różne, wszystkie jednak nowe demokracje są demokracjami ludowymi. W dziedzinie polityki zagranicznej państwa demokracji nowego typu przeciwstawiają się naciskowi krajów kapitalistycznych opierając się o siebie i o Związek Radziecki.

P. Polak: *Polityka zagraniczna St. Zj. A. P. i ruch robotniczy*. I. Fajngar: *Potencjał przemysłowy hitlerowskich Niemiec*. B. Smulewicz: *Niektóre zagadnienia ruchu ludności zagranicą*.

Nr 4. L. Ewentow: *Nacjonalizacja przemysłu po wojnie*. S. Wygodskij: *Rola monopolu w ekonomicznej ekspansji amerykańskiego imperializmu*. Recenzja I. Bliumina p. t. *Zagadnienie pełnego zatrudnienia we współczesnej angielskiej literaturze ekonomicznej* z kilku prac Beveridge'a, Brethertona-Burchardta-Rotheforda, J. M. Clarka i in. Recenzja D. Zorina p. t. *Historia związku angielskich robotników przemysłu metalowego* z książki Jamesa B. Jefferysa: *The Story of the Engineers*, London 1946.

Nr 5. W. Wasiljewa: *Gospodarczy rozwój kolonii w latach wojny światowej*. Sz. Lif: *Finansowy kapitał i finansowa oligarchia w Stanach Zj.* Dodatek (40 str.) *Powojenne sprzeczności gospodarki kapitalistycznej* pióra L. A. Mendelsoona.

Nr 6. E. Chmielnickaja: *Niektóre nowsze tendencje w podziale sfer wpływu między krajami kapitalistycznymi*. Recenzja M. Rubinsztejna p. t. *Koncentracja potęgi gospodarczej i sprzeczności amerykańskiego kapitalizmu z pracy D. Lyncha: Concentration of Economic Power* N. Y. 1946 str. 423. Recenzja I. Sosjeńskiego z pracy *World Economic Survey*. Eleventh Year. 1942—1944. League of Nations, Genewa, 1946.

Nr 9. E. Granowski: *Socjalistyczne i kapitalistyczne uprzemysłowienie*. M. Rubinsztejn: *Rozwój techniki w ustroju kapitalistycznym i socjalistycznym*.

Nr 10. E. Wurga: *Socjalizm i kapitalizm w okresie trzydziestoletnim*. „W ciągu trzydziestu lat swego istnienia Związek Radziecki musiał rozwiązać dwa zagadnienia: zbudować socjalizm w jednym oddzielnym kraju i jednocześnie unieszkodliwić stale powtarzające się ze strony światowej burżuazji w sposób pokojowy lub na drodze wojny usiłowania zaprowadzenia w Z. S. R. R. kapitalizmu. Ludy Związku Radzieckiego... pomyślnie rozwiązały te zadania... Obecnie, trzydzieści lat po zwycięstwie socjalistycznej rewolucji, w Związku Radzieckim kapitalistyczny ustrój w wyniku pogłębienia się ogólnego kryzysu kapitalizmu historycznie znajduje się w defenzywie, broni się przed socjalizmem”. Obecnie „...burżuazja Europy w istocie straciła nadzieję na utrzymanie swego władztwa starymi metodami” a „walka w Europie... w coraz to większym stopniu jest walką o szybkość i formy przejścia od kapitalizmu do socjalizmu. Choć rosyjska droga... jest najlepszą i najszybszą drogą przejścia od kapitalizmu do socjalizmu, jednakowoż rozwój historyczny, jak to wychodząc z teo-

retycznych założeń przepowiedział Lenin, wykazuje, że są i inne drogi dla osiągnięcia tego celu“ (np. w krajach ludowej demokracji).

Dla obecnego układu stosunków między kapitalizmem i socjalizmem charakterystyczne jest to, że, jak to przepowiedział Stalin, wytworzyły się „centra w skali światowej: centrum socjalistyczne, skupiające kraje, ciężące do socjalizmu i centrum kapitalistyczne, skupiające kraje, ciężące do kapitalizmu“ (Stalin). Centrami tymi są Z. S. R. R. i St. Zjedn. A. P. Przeciwiństwo między tymi ośrodkami jest kompletne — kto jest zwolennikiem postępu, jest automatycznie zwolennikiem Z. S. R. R., a przeciwnikiem St. Zj. A. P. i odwrotnie. W obozie socjalizmu panuje jedność, w obozie kapitalizmu — wewnętrzne waśnie. Mimo ciężkich strat po wojnie autorytet i siły Z. S. R. R. wzrosły bardzo silnie i są podstawy aby sądzić, że ostateczne zwycięstwo socjalizmu nad kapitalizmem nie jest dalekie.

Ustrój socjalistyczny ma nad kapitalizmem przewagę pod wieloma względami. Pozwala na pełne wykorzystanie sił wytwórczych, które kraje kapitalistyczne w pełni wyzyskują jedynie w czasie wojen, wykorzystując je w bardzo małym stopniu szczególnie w czasie kryzysów, nieznanymi w Z. S. R. R. W tym ostatnim kraju nie ma bezrobotnych, których ilość w krajach kapitalistycznych pozostaje ciągle wysoka. Ogólny kryzys kapitalizmu zaznacza się także bardzo silnie w rolnictwie, gdy w Z. S. R. R. rozwój rolnictwa jest silny i ciągły. Tempo ogólnego rozwoju w tym kraju byłoby jeszcze większe, gdyby nie wojna. W krajach kapitalistycznych mamy stale niepokój społeczny, wewnętrzny i zewnętrzny (wojny). W Związku Radzieckim siły wytwórcze pozostają w harmonii ze stosunkami wytwórczymi, nie ma więc antagonizmów, a dzięki perspektywom lepszego jutra łatwiej jest ludności znieść braki. W krajach kapitalistycznych lekarstwem na kryzys ustrojowy ma być faszyzm, ale i on kapitalizmu nie ocali. Dzięki wojnie została osłabiona władza państw imperialistycznych nad koloniami. Krach kapitalizmu jest nieunikniony, a nadzieje na uratowanie go dzięki pomocy z Ameryki są złudne.

Sz. Lif: *Zubożenie proletariatu w czasie ogólnego kryzysu kapitalizmu*. I. Trachtenberg: *Ogólny kryzys kapitalizmu i burżuazyjna ekonomia polityczna*. Autor referuje poglądy ekonomistów krajów burżuazyjnych (m. in. Keynes, Hayek, Robbins) i wskazuje na istnienie związku między nimi a kryzysem kapitalizmu.

Nr 11. L. Mendelson: *Kryzysy i cykle epoki ogólnego kryzysu kapitalizmu*. M. Boksziickij: *Burżuazyjna „nauka“ ekonomii w służbie amerykańskiego imperializmu* (Recenzja z szeregu książek amerykańskich ekonomistów i polityków). Dodatek (str. 64) pt. *Dyskusja nad książką E. Wargi: Zmiany w gospodarce kapitalizmu w wyniku drugiej wojny światowej* (patrz str. 537—540).

Nr 12. Spis treści rocznika.

W roku 1948 czasopismo przestało wychodzić.

J. L.